

Kinapolitik for amatører

Det er blevet sagt, at krig er for alvorlig til at overlades til generalerne. Tilsvarende kunne man sige, at udenrigspolitikken måske ikke helt og holdent bør overlades til diplomaterne. Civilsamfundet har en vigtig rolle her, og den norske Nobelkomité, som bestyrer Fredsprisen, har netop spillet sin rolle ved i år at tildele prisen til en kinesisk forkæmper for menneskerettigheder i Kina. Og Kina har spillet sin sædvanlige rolle som dybt krænket stormagt.

Liu Xiaobo blev i lighed med en række andre anholdt i 2008 og idømt en langvarig fængselsstraf for at have offentliggjort et 'Charter 2008' og dermed forsøgt at undergrave statens sikkerhed. Inspireret af det tjekkiske 'Charter 77' og Vaclav Havel kræver 'Charter 2008' demokratiske reformer i Kina med bl.a. frie valg, fri presse og uafhængige domstole.

2008 var som bekendt året, hvor Kina var vært for de olympiske sommerlege og havde sat alle sejl til for at vise sig fra sin bedste side. Med hele verdens opmærksomhed rettet mod Kina satsede Liu muligvis på, at regimet ville fare med lempe, eller han satsede på, at 'Charter 2008' i hvert fald ville få en del af opmærk-

somheden. Resultatet blev, at regimet slog ekstra hårdt ned på Liu, fordi han ud over at 'undergrave statens sikkerhed' havde forsynet staten med en grim ridse i lakken.

Spørgsmålet er, hvad vi gør, når andre landes regimer krænker deres egne borgere. De fleste af os mener jo, at sådanne regimer grundlæggende er ustabile, og det mener de vist også selv – at dømme efter deres handlinger. Deres lande er trykkogere, hvor låget før eller senere kan ryge af og omgivelserne komme til skade. Vi har vel også en fornemmelse af, at regimer, der krænker deres egne borgere, let kunne finde på at krænke os.

Men hvad gør vi? Det afhænger ikke så meget af krænkelsernes alvor og omfang som af det pågældende lands størrelse og økonomiske betydning. Hvis et land som Serbien fordriver 800.000 kosovarer, får det besked på at stoppe, og hvis det ikke stopper, bomber vi. Hvis Rusland smadrer en storby (Grosny), som regimet hævder er russisk, gør vi ikke noget, og vi siger meget lidt. Og vi lader os smilende belære om tolerance af Saudi-Arabien, et af de mest intolerante lande i verden.

Og så er der Kina. Kineseres basa-

le borgerlige rettigheder krænkes i vidt omfang som påpeget af Liu, og særlig slemt er det for tibetanere og uigurer, hvis mindretalsrettigheder også krænkes alvorligt. Taiwanernes rettigheder krænkes ved, at Kina truer med at indlemme Taiwan i riget, om nødvendigt med magt. Til alt dette siger vi officielt ingenting; for kineserne tager det officielt meget ilde op, hvis vi bringer disse emner på bane.

Det officielle Kinas reaktioner er ret enestående. Når russerne bliver sure, plejer de at begrænse sig til at nægte indrejsevisum til den, de blevet sure på, og de har fx hædret dette tidsskrifts redaktør Vibeke Sperling med et indrejseforbud. Men kineserne truer med krig mod Taiwan, hvis betydningsfulde lande skulle finde på formelt at anerkende ørigets reelle selvstændighed. Det er dog et specielt tilfælde, som ikke kan behandles fyldestgørende i en marginalnote.

De mere almindelige kinesiske trusler drejer sig om boykot af møder, handel eller investeringer. Og så er der de personlige eller skriftlige, individuelle eller kollektive henvendelser til personer, som formo-

des at være relevante i sammenhængen. I det aktuelle tilfælde har kineserne bl.a. truet med diplomatiske sanktioner og boykot af norsk fiskeeksport, selv om Nobelkomitéen er helt uafhængig af såvel staten som erhvervslivet, og ambassaden i Oslo har opfordret alle andre ambassader til ikke at møde op til prisoverrækkelsen.

Det er en uværdig optræden af et stort land, og vore diplomater ville gøre Kina en tjeneste ved åbent og ærligt at påpege, at en ændret politik på området kun vil øge vor agtelse og respekt for det store land. Men det var selvfølgelig Dansk Pen og ikke Udenrigsministeriet, som overbragte den kinesiske ambassade en lykønskning i anledning af den første ægte kinesiske Nobelpris. Nobelprisen er tildelt en visionær (og modig) kinesisk borger og er utvivlsomt en opmuntring til de mange kinesere, der mener, at menneskerettighederne er universelle, og at Kina ville blive et bedre, rigere og stærkere samfund ved at respektere dem.

Klaus Carsten Pedersen er direktør for Det Udenrigspolitiske Selskab.